

svět praktické MEDICÍNY

ČASOPIS POSTGRADUÁLNÍHO VZDĚLÁVÁNÍ LÉKAŘŮ

REPRINT

PRO VŠECHNY AMBULANTNÍ I NEMOCNIČNÍ LÉKAŘE V PRAXI

Jak odhalit karcinom pankreatu včas?

Na otázky odpovídá
prof. MUDr. Tomáš Hucl, Ph.D.

Moravcová J.

Jak odhalit karcinom
pankreatu včas?

Svět praktické medicíny

2025;7(3):64.

ISSN 2694-8516

www.39plus.cz

XONITE s.r.o.
nakladatelství
lékařské literatury

Jak odhalit karcinom pankreatu včas?

Za redakci se zeptala
Jindra Moravcová

Proč bývá karcinom pankreatu diagnostikován často až v pokročilých stadiích? Jak probíhá diagnostika tohoto onemocnění? Máme k dispozici nějaké screeningové programy a bude možné karcinom slinivky diagnostikovat jen z krve? Tyto a další otázky nám zodpověděl přednosta Kliniky hepatogastroenterologie IKEM prof. MUDr. Tomáš Hucl, Ph.D.

Ze statistik je patrné, že více než 85 % pacientů s karcinomem pankreatu onemocní podlehne. Za hlavní důvod je považována pozdní diagnostika. Proč bývá nádorové onemocnění slinivky tak často diagnostikováno až v pokročilém stadiu?

Nádorové onemocnění slinivky, konkrétně adenokarcinom pankreatu, bývá diagnostikován pozdě, protože v době, kdy je nádor malý, nezpůsobuje žádné viditelné příznaky nebo jsou tyto příznaky nespecifické. Často takové, které se vyskytují u nezávažných onemocnění a s vyšetřením se nespěchá. Vedle toho je slinivka také obtížně vyšetřitelná běžnými zobrazovacími metodami, na kterých tak může být malý nádor neviditelný či přehlédnutý. Zatím nemáme k dispozici žádné spolehlivé vyšetření krve, které by dokázalo karcinom slinivky diagnostikovat včas.

Jaká je prognóza pacientů při odhalení časných stadií karcinomu slinivky a jaká při zachytu pokročilého stadia?

Prognóza pacientů s časným stadiem karcinomu slinivky může být až o několik desítek procent lepší než u nádorů pokročilých. V časném stadiu může být pětileté přežití až 30 %, u pokročilých nádorů se blíží nule.

Jaké jsou současné diagnostické metody pro odhalení nádorových onemocnění slinivky břišní a jaké jsou jejich výhody a nevýhody?

Nejjednodušší a nejdostupnější metodou je sonografie břicha, následovaná CT a MR vyšetřením. Tyto metody jsou široce dostupné a neinvazivní, sonografie je nejméně citlivá, CT zatěžuje radiač-

ním zářením a MR je dostupná méně a nákladnější. Velmi citlivým vyšetřením především k rozpoznání malých nádorů je endoskopická endosonografie, která je však invazivním vyšetřením. Její zásadní výhodou je možnost biopsie, tedy získání vzorku nádoru k histologickému vyšetření.

Velký potenciál v diagnostice má lipidomický test a software společnosti Lipidica, který v současnosti prochází klinickou validací. Jaký je princip tohoto vyšetření a potenciální přínos pro klinickou praxi?

Klinická validace testu nyní probíhá na 16 pracovištích v ČR u pacientů s nově diagnostikovaným resekabilním nádorem slinivky břišní a u osob se zvýšeným rizikem vzniku tohoto onemocnění. Jejím cílem je objektivně posoudit přínos testu v reálné klinické praxi. **Pokud se přínos metody potvrdí, bylo by možné pomocí jednoduchého krevního testu odhalit přítomnost nádoru slinivky břišní, ideálně již ve velmi časných stadiích, a tím zásadně zlepšit prognózu pacientů.**

Pro mnoho onemocnění existují screeningové programy, existují i pro karcinom slinivky břišní?

Screeningový program pro karcinom slinivky břišní v obecné populaci neexistuje. Je to proto, že výskyt karcinomu není v populaci tak častý, a také proto, že neexistuje jednoduše aplikovatelný test, který by dokázal nádor odhalit. Screeningový program existuje pro pacienty, u kterých je riziko karcinomu pankreatu vyšší. Jedná se typicky o pacienty s genetickým rizikem vzniku nádoru, ať už

proto, že mají vyšší výskyt nádorů v rodině, nebo proto, že jsou nositeli vrozených mutací, které k nádoru predisponují. Tito pacienti jsou typicky vyšetřováni pomocí magnetické rezonance a endoskopické ultrasonografie v pravidelných intervalech.

Jakou roli hrají praktičtí lékaři v časné diagnostice karcinomu pankreatu? Mohou referovat rizikové pacienty do eventálních screeningových programů?

Praktičtí lékaři mohou hrát v diagnostice karcinomu zásadní roli. Mohou na možnost karcinomu myslet a včas zahájit vyšetřovací postup u pacientů se symptomy, které mohou být způsobeny karcinomem. Mezi tyto symptomy může patřit i nově vzniklý diabetes mellitus, zvláště u starších pacientů a pokud je provázen hubnutím. Včasné zahájení vyšetření a jeho rychlé provedení jsou pro osud pacienta zásadní.

Jaké jsou současné možnosti léčby karcinomu slinivky břišní v závislosti na stadiu onemocnění a jsou na obzoru nějaké inovativní postupy či léčivé látky?

Jedinou možností vyléčení karcinomu pankreatu je operace, která je však možná pouze u pacientů s malým nádorem, jenž se nerozšířil do důležitých okolních struktur či do vzdálených orgánů. Po operaci následuje chemoterapie. V případě, že operace není možná, což může být také z důvodu závažných přidružených onemocnění či pokročilého věku pacienta, je hlavní modalitou léčby chemoterapie. Ta však pouze prodlouží přežití, ale nevede k vyléčení.

Studie Lipidica

Lipidomický test LDPC pro časně odhalení rakoviny slinivky břišní

Studie klinické funkce zdravotnického prostředku-software „Lipidica 1.0“ zpracovávajícího data z lipidomické analýzy (LDPC) pro screening nádorových onemocnění slinivky

studie právě probíhá
v 16 centrech v ČR

více informací na: www.lipidica.cz info@lipidica.cz +420 733 134 275